

KUZEY KIBRIS
I. YERALTI KAYNAKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ
VE YERBİLİMLERİ SEMPOZYUMU
SONUÇ BİLDİRGESİ

TMMOB Maden Mühendisleri Odası, TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası, KTMMOB Maden, Metalürji ve Jeoloji Mühendisleri Odası ve KKTC Jeoloji ve Maden Dairesi tarafından ortaklaşa düzenlenen Kuzey Kıbrıs I. Yeraltı Kaynaklarının Değerlendirilmesi ve Yerbilimleri Sempozyumu 19–21 Kasım 2008 tarihlerinde Kıbrıs- Girne'de gerçekleştirilmiştir.

İki ülkenin yerbilimcilerini bir araya getiren, kurumlar arası bilgi akışına hizmet eden Sempozyumda, KKTC'de yapılan güncel yerbilimsel çalışmaların yanında, Doğu Akdeniz bölgesinin petrol olanakları, maden potansiyeli ve işletme sorunları ile bunların çevreye olan etkileri, iş sağlığı ve güvenliği, yeraltı ve yerüstü su kaynakları, yer bilimsel verilerin kentleşme ve planlamadaki (jeoteknik uygulamaların) önemi ile doğal taşlar ve yapı malzemeleri konularında bilimsel bildiriler sunulmuştur. Ayrıca KKTC'nin su potansiyeli ve su politikaları konusunda ise bir panel düzenlenmiştir.

250 kişinin katıldığı ve 19 adet bilimsel çalışma sunulduğu sempozyumda, bir panel ve teknik gezinin de gerçekleştirilmiştir. Sempozyumun sonucunda Ada'da belirlenen sorunların çözümü için;

- 1- Petrol ve hidrokarbon olası potansiyelini tespiti amacıyla Doğu Akdeniz Bölgesinde -Türkiye ile Kıbrıs arasındaki- yer alan havzaları, KKTC ve Türkiye bilim çevreleri tarafından ortaklaşa yapılacak projeler ile araştırılmalıdır.
- 2- KKTC'nin maden potansiyeli tam olarak araştırılmamıştır. Kuzey Kıbrıs için önemli olabilecek ve temel olarak boya sanayinde kullanılan amber yatakları başta olmak üzere, kil, jips ve diğer maden potansiyelini ortaya çıkarılmalıdır.
- 3- Yılların sorunu Lefke bakır madeni atıkları halk ve çevre sağlığı açısından büyük problemler yaratmaya devam etmektedir. Su ve toprak kirliliğine neden olan söz konusu işletme atıklarının bertaraf edilmesi zorunludur. Başlatılan rehabilite çalışmaları yeni sorunlara neden olmayacak şekilde sonuçlandırılmalıdır.
- 4- KKTC'de faaliyet gösteren taş ocakları, madencilik tekniği, iş sağlığı ve güvenliği ve çevresel riskler açısından yeniden değerlendirilmeli, mevzuat düzenlemeleri yapılarak, denetim ve yaptırımlar ile kalıcı olarak çözüme kavuşturulmalıdır.
- 5- Doğal afet risklerine karşı güvenli yerleşimlerin oluşturulması için yerbilimsel verilere önem verilmelidir. Her tür ve ölçekteki kentsel plan ve projelerde, jeolojik-jeoteknik etütlerin yapılması zorunlu hale getirilmeli ve bu yönünde yasal düzenlemeler yapılmalıdır.
- 6- Mimaride önemli bir yeri olan Kıbrıs sarıtaşlarının dekorasyon, yenileme ve yapılarda taşıyıcı eleman olarak kullanımı yaygınlaştırılmalıdır.

7- Bir yaşam hakkı olan su, KKTC'nin başlıca sorunu olmaya devam etmektedir. Kamusal bir doğal kaynak olan suyun ticarileştirilerek meta haline getirilmesine, yer altı ve yerüstü su kaynaklarının özelleştirilmesine ve küresel politikalara terk edilmesine karşı durulmalıdır.

Her geçen yıl daha da önemini hale gelen KKTC' nin su sorunu ve politikaları, üzerinde yeni yaklaşımlar oluşturulmalı, bu konunun hassasiyetle takip edilmelidir..

KKTC su sorununa ilişkin olarak;

- Mevcut su kaynaklarının kamusal yönetimi ve planlaması esas alınmalıdır.
- Su kaynakları yönetiminin eksik olması ve kurumlar arası koordinasyonun ve işbirliğinin bulunmaması su krizini daha da artırmaktadır. Tek merkezli bir su yönetimi oluşturulmalıdır.
- Suyun tarımsal kullanım şekli yeniden ele alınmalı, sulama tekniklerinden tarımsal ürün değişikliğine gidilmesi de dahil olmak üzere tarım-su ilişkisi yeniden planlanarak yeni politikalar geliştirilmelidir.
- Küresel ısınmaya bağlı olarak yetersiz beslenen ancak, aşırı su çekimi sonucu ciddi sorunlar yaşanan sınırlı tatlı su akiferlerimiz kıskançlıkla korunmalı; kentleşme, yapılaşma ve tarımsal kimyasallar sonucu kirletilmesine kesinlikle göz yumulmamalıdır.
- Şehir içi dağıtım şebekelerinden kaynaklanan su kayıpları ciddi boyutlara ulaşmış bulunmaktadır. Ekonomik ömrünü tamamlayan su şebeke sistemleri acilen yenilenmelidir.
- Su tasarrufu konusunda halkın eğitimine önem verilerek, bilinçli tüketici yaratılmalıdır.
- Türkiye'den su temini konusu, kalıcı bir çözüm olmamakla birlikte acil

çözüm için zorunluluktur. Bu proje hızlandırılmalı, kullanım fazlası su yüzey

barajları ile birlikte, buharlaşma ile su kaybına neden olmayacak şekilde,

Kuzey Kıbrıs'ın en önemli doğal su akiferinde yeraltında depolanmalıdır.

- -Atık suların yeniden kullanımı da dâhil olmak üzere, alternatif su temin projeleri tartışılmalı ve kendi kıt doğal kaynakları üzerinde şekillenen plan ve projelere önem ve öncelik verilmelidir.

8-Günümüzde sorumsuz ve sınırsız insan faaliyetleri tarafından bozulan doğal denge tüm canlıları tehdit eder haline gelmiştir. Birleşmiş milletler tarafından ilan edilen 2008 dünya yer yılı kapsamında; doğal afetler, yer altı ve yerüstü sularımızın azalması, çevre sağlığı, çölleşme, sulak alanların azalması gibi yaşamsal sorunlar, toplum ve karar vericilere hatırlatılmalı, yerbilimlerinin insan yaşamı için önemi benimsetilmelidir.

Bu sempozyumun; Ada'nın doğal kaynaklarının ekonomik olarak değerlendirilmesine, kentleşmede ve doğal çevrenin korunmasında yerbilimlerine gereken önemin verilmesine ve ada'da yaşayan her iki halkın eşit ve barış içinde yaşayacağı bir çözümün bulunmasına katkı koyacağına inanmaktayız.

Kamuoyuna saygı ile duyurulur.

SEMPOZYUM DÜZENLEME KURULU